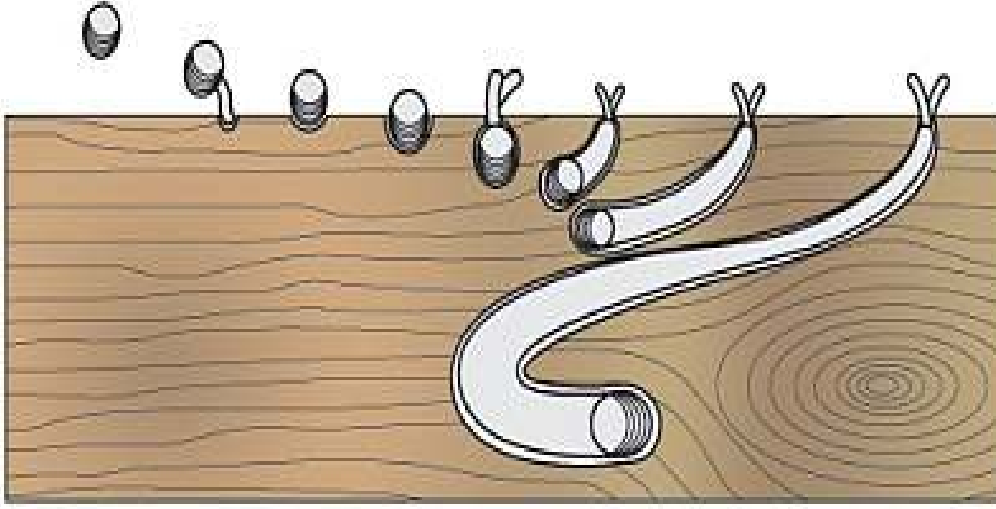

Ahşap Teknede Kurt

Ahşap teknelerde en önemli sorunlardan biri kurt girmesidir. Ahşaba kurt girdiğinde kendine bir kanal çararak ahşap içinde ilerler, dokuyu yediği için ahşabın tüm gücünü yitirmesine sebep olur.

Teredo Navalis Yaşam döngüsü

Teredo Navalis aslında bir kurt değil kabukludur. Larva olarak denizde bulunur. Plankton olarak bir süre yaşamını sürdürdükten sonra değişime uğrar ve ahşap gövde üzerinde en küçük açıklıktan bile içeri girer. Ahşap içinde

ömrü 1-3 senedir, çiftleşerek ürer ve yumurtalarını tekrar drenize bırakır. Denizde ahşapla beslenen bir canlıdır. 5-30 derece arasında sıcaklıklarda yaşar, oksijen ihtiyacı vardır ama 6 haftaya kadar oksijen almadan yaşayabilir. Tuzluluk oranı olarak %5 tuzluluk altındaki sularda yaşayamaz. 3 metre boya ulaşabilir.

Ahşap teknede kurttan sakınmanın yolu korunmaktır. Teredo iğne deliği kadar küçük bir aralıktan ahşaba ulaşabilir. Macun, boya, zehirli boya, epoksi, polyester, fiberglas kaplama gibi katmanları geçemez ama arada iğne deliği kadar bir boşluktan girebilir. Ahşap üzerine yapılacak tüm boyamalar su içinde şişme nedeni ile çalışacağından büyük olasılıkla çatlayacak ve Teredo saldırısına açık olacaktır. Kuru ahşap üzerine uygulanacak dokuma cam elyafı + epoksi çözüm olabilir. Teredonun kalınlığı 1 cm'yi geçemediğinden ince plakalarda yaşayamaz, aradaki tutkalı geçemeyeceğinden kontraplak uygulaması yararlı olabilir.

Ahşap tekne kaplamalarının aralarına kalafat uygulaması yapılır. Pamuk veya kenevir lifleri iplik gibi derzin genişliğine göre bükülür ve iki ahşap kaplama arasına sıkıştırılır. Bu uygulama sırasında lifleri bir arada tutması ve Teredo'nun geçmesini engellemesi amacı ile çam katranı kullanılırdı. Yanmış maddelerden ve atıklarından tüm canlılar genellikle uzak durur. Bir kaplamaya girmiş Teredo'nun diğerine geçmesini engellese de girdiği bu kaplamanın değiştirilmesinden başka çözüm yoktur. Ahşap teknelerde eski boyayı sökmede yakma denilen işlem çok kullanılır. Bir pürmüz aracılığı ile boya yakılarak/yumuşatılarak sökülür ve zemin yeni boyaya hazırlanır. Bu işlem sırasında ahşap yüzeyi de kararır yani yanar, bu tabaka da koruyucudur ancak şişme nedeni ile arada yine çatlaklar oluşabilir.

Omurga genellikle yekpare ahşaptan yapıldığından ve zemine sürtünerek zarar görme olasılığı yüksek olduğundan Teredo ataklarına en açık bölümdür, dümen palası ve kaplama tahtaları daha sonra gelir. Teredo'nun sevmediği bir diğer şey ise bakır ve pastır. Omurga altının levha halinde bakır, bronz, demir ile kaplanması çarpma hasarını engelleyebileceği gibi fiziki koruma sağladığından ahşabın ortaya çıkmasını da engeller ve oluşan pas ve bakır teredo girmesini engeller. Kaplama tahtalarının da eğriler birleşmesi galvaniz çivi veya bakır perçinle yapıldığından iki eğri arasından Teredo'nun diğer aralığa geçmesi zorlaşır.

Korunma önlemleri arasında yukarıda bahsedilenler her zaman başarılı olmamaktadır. Alınabilecek bir diğer önlem de tekneyi tatlı suya sokmaktır. Bir zamanlar girebilen tekneler Kurbağalıdere içine girer ve bir hafta kadar konaklardı. Bu konaklamada kekamozlar ölür ve dökülürdü, su tuzlu olmadığından Teredo da öldü.

Ahşap bir teknenin tshtalarının ve özellikle omurgasının zarar görüp görmediği su içinde belli olmaz. En doğrusu karaya alınarak muayene edilmesidir. Dıştan muayenede göz muayenesi nadiren yeterli olur. Perküsyon ile ahşabın içinin durumuy çok daha iyi belirlenir. Yumuşamış veya delinmiş bir ahşap sağlam bir ahşaba göre kof ses verir. Bu muayene ile ahşabın durumu anlaşılabilir, herhangi bir şüphe halinde ahşabın kesilmesi ve içinin görülmesi en iyi sonucu verir.

Ahşapta kurt tespit edilirse ahşabın az hasar görmüş olması halinde ısı uygulanabilir. Pürmüz ile boya yakar gibi yüzey ısıtılır ve ısının ahşabın içine geçmesi sağlanır. Uzun süre aynı noktaya uygulamadan ve yüzeyde dolaştırılarak tüm ahşap ısısının 30 derece üstüne çıkarılması gerekir. Yüksek ısıda Teredo yaşayamaz. Koruma önlemleri alınarak tekne denize indirilir. Genel uygulama ise kurt girmiş ahşabın değiştirilmesi veya hasarlı bölümün kesilerek çıkarılmasıdır. Kaplama tahtalarında bu işlem kolaylıkla değiştirme şeklinde gerçekleştirilebilir. Dümen palası gibi yapılarda hasarlı bölüm kesilerek çıkarılır ve ahşap alıştırılarak onarılır. Her ne kadar Teredo'nun ahşaba girişi iğne deliği kadar küçük bir yerden olsa da kalınlığı çok kolay 1 cm'in üzerine çıktığından hasarın bittiği yeri tespit etmek kolaydır.

Teredo Navalis'li ahşap görüntüsü

Omurgada kurt varsa kurt olan bölümün değiştirilmesi gerekir. Ahşap ustaları bu iş için keserle çalışmadığında balta kullanırlar ve sağlam zemine ulaşmaya kadar omurgayı yararlar. Eğrilerin omurgaya birleşiminde çivi veya saplama kullanılmışsa genellikle pas nedeni ile kurt bu bölgelere giremeyecektir, böylece karınaya yakın bölümlerde omurganın sağlam çıkma olasılığı yüksektir. Yeni bir omurga parçası lamine edilerek veya çivilenerek, vidalanarak alıştırılır.

Kurt girmiş bir ahşabı temizlerken işi ustasına bırakmanız ve yakınında olmamanız önerilir. Teredo açığa çıktığında yayılan pis koku genelde dayanılmazdır. On metre kadar uzaktan ve rüzgarüstünden izlemeniz önerilir.

Fiberglas teknelerde kurt olmaz. Dünyada birçok şeyle beslenen canlılar varsa da cam elyafını ısırabilecek veya sindirebilecek canlı yoktur. Polyester reçine ve epoksi reçine de canlılar tarafından tüketilmez. Jelkot tabakasının çatlaması veya hasar görmesi sonucu bir takım canlılar açılan boşluğa yerleşip orada yaşamayı seçebilirler. Bu tür bir yerleşmenin fibere zararı yoktur. Fiberglasın tek zararlısı deniz suyudur. Su ozmoz ile jelkot tabakasından polyester içine geçer ve polyester içindeki kimyasallarla birleşerek kabarmaya ve yıkıma yol açar, Hidroliz olarsak açıklanan bu zarar teknelerde ozmoz olarak bilinir.

Ahmet Çelenoğlu